

Methode

De meerwaarde van digitaal

De digitale methode is bezig aan een opmars. Ook in het cultuuronderwijs. Wat kun je er eigenlijk mee? En wat is de meerwaarde? Cultuurplein Magazine vroeg het aan makers én gebruikers uit het basisonderwijs.

Wat opvalt bij veel digitale methodes, is dat ze vaak niet gemaakt zijn door grote uitgeverijen, maar door groepjes individuele docenten die handelen vanuit hun passie. Dat is ook het geval bij de methode *Laat maar zien*. Ontwikkelaar Mech Benjaminsen: "Wij zijn deze methode in 2008 gestart vanuit onze missie om het beeldend onderwijs te verbeteren. Beeldend onderwijs in de breedste zin van het woord: van tekenen, handvaardigheid, textiel tot fotografie, film en animatie. We zagen dat veel leerkrachten gewend zijn aan werkjes. De leerkracht maakt iets, de leerlingen maken het na. Wij vinden dat beeldend onderwijs meer is. Maar leerkrachten zijn vaak bang om anders te werken, omdat ze zichzelf niet creatief vinden."

Laat maar zien biedt lessen aan via een vaste didactiek, waarin altijd aandacht is voor kijken, onderzoeken, vorm, verschillende materialen en werkwijzen, en reflectie. Benjaminsen: "Elke les hoort te beginnen met kijken naar beelden. Om te onderzoeken hoe iets eruit ziet, om ideeën op te doen. Bij elke les hebben wij afbeeldingen verzameld

die groot vertoond kunnen worden op het digibord."

De methode bevat inmiddels 400 complete lessen, afgestemd op het niveau van de groep. Er is een doorlopende leerlijn voor groep 1 tot en met 8, maar leerkrachten kunnen ook zelf losse lessen inzetten. De methode wordt gebruikt op 2000 basisscholen. Het voordeel van een digitale methode is volgens Benjaminsen dat telkens nieuwe lessen kunnen worden geplaatst, lessen worden aangepast en resultaten van leerlingen worden toegevoegd. Inge Rutten, adjunct-directeur van de Willibrordschool in Vleuten werkt al vanaf 2008 met *Laat maar zien*. "Wij wilden destijds goed beeldend onderwijs in ons programma opnemen en niet in werkjes vervallen. Dankzij de doorlopende leerlijn komen leerlingen met allerlei technieken in aanraking."

Praktische bijscholing

De school maakte ook gebruik van de extra bijscholing die *Laat maar zien* biedt. "We hebben scholing gehad, waarin de visie duidelijk werd uitgelegd. Daarnaast hebben we praktische bijscholing gevolgd, waarin bepaalde technieken aan bod kwamen, zoals werken met klei uit één stuk of papier-maché. Tot slot lieten ze zien hoe de methode in de praktijk is bedoeld. Ik raad het iedereen aan om een team zo op weg te helpen en te enthousiasmeren."

Volgens Rutten schuilt er zeker meerwaarde in het digitale aspect. "Het fotomateriaal is geweldig, dat helpt enorm om de fantasie van kinderen op gang te brengen. En je kunt bij lastige technieken het stappenplan groot op het bord laten hangen." Suggesties ter verbetering heeft Rutten niet. "De kinderziektes zijn er echt wel uit. En als we een vraag hebben, wordt het vaak snel aangepast."

Desondanks hebben de ontwikkelaars zelf nog genoeg wensen. Benjaminsen: "We willen de lessen anders inrichten. Bij elk lesonderdeel komt een korte beschrijving. Als je de uitgebreide versie wilt, kun je doorklikken. Daarnaast willen we meer filmpjes opnemen waarin bepaalde technieken aan bod komen. Hiermee kunnen we leerkrachten ondersteunen. Tot slot willen we de lessen beter integreren met andere vakken. In beeldend onderwijs kun je ook gemakkelijk taalonderwijs verwerken. We doen dat nu al, maar het kan nog beter."

Laat maar zien, een leerkracht geeft instructie. (foto: Mech Benjaminsen).

Leerlingen aan het werk met oefeningen uit de methode *DramaOnline* (foto: Grietje Mesman).

Zelf lessen samenstellen

Ook voor drama bestaat sinds september 2011 een digitale methode: *DramaOnline*, opgezet door theatermaker en dramadocent Eva Mesman en leerkracht en ICT-coördinator Rik Knijnenburg. Mesman: "De afgelopen jaren zeiden leerkrachten telkens tegen me: 'Ik zou zelf dramalessen willen geven, maar ik weet niet hoe.' Dat vond ik zo jammer, dat ik vanuit die behoefte samen met Rik een methode heb ontwikkeld."

Voor Mesman was het gelijk duidelijk dat het een online methode moest worden. "We wilden graag de database steeds kunnen aanvullen en actueel zijn. We maken nu kant-en-klare lessen bij een thema, bijvoorbeeld een les over wereldreizen naar aanleiding van het thema van de Kinderboekenweek. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat de leerkracht ook zelf via een stappenplan lessen kan samenstellen. Inmiddels zijn er ruim 500 oefeningen. Tot slot bevat de omgeving ook instructievideo's voor de leerkrachten, waarin de dramaoefeningen in beeld worden uitgelegd. Zo'n 50 scholen werken nu met *DramaOnline*." Voor Lia de Boer, leerkracht groep 6 van De Lichtbaak in Assen kwam de methode als geroepen. "Toen ik hier kwam werken, maakte deze school net de overgang van leerkrachtgestuurd klassikaal onderwijs naar ontwikkelingsgericht onderwijs. Drama hadden deze leerlingen sporadisch gehad, er was een grote drempel om daar iets mee te doen. Het leek mij een goede manier om ze wat vrijer te maken."

De Boer heeft zelf conservatorium gedaan, maar drama geven is toch heel anders dan muziek. Al zoekend op internet stuitte ze op *DramaOnline*. "De complete lessen in de methode zijn echt fantastisch. Daardoor durfde ik steeds meer. En ook de kinderen bleken veel vrijer dan ik dacht." Inmiddels stelt De Boer zelf lessen samen met het stappenplan. "En als er een thema ontbreekt, stuur ik een mail-

tje en dan heb ik anderhalve week later een passende oefening. De lessen kun je zelf samenstellen en overzichtelijk uitprinten, compleet met opdrachtkaartjes voor in de les." De Boer zou nog wel wat meer kant-en-klare lessen willen. "Het werkt heel goed om onervaren mensen zo op weg te helpen."

De komende tijd zal ook *DramaOnline* zich verder ontwikkelen. Mesman geeft aan dat er richtlijnen of formulieren in de methode komen om de ontwikkeling van de leerlingen te volgen. Daarnaast is in september de webshop *DramaWinkel* gelanceerd, waar leerkrachten cd's met muziek en theater teksten voor kinderen kunnen aanschaffen. Verder zijn de makers bezig om video's te maken voor kinderen. Mesman: "Dit zijn nadrukkelijk geen instructievideo's, omdat leerlingen daar juist onzeker van kunnen worden. We willen ze voorafgaand aan een les prikkelen. We gaan er wel vanuit dat je het digibord niet nodig hebt bij de uitvoering, omdat dramalessen vaak plaatsvindt in een speellokaal zonder digibord. Dit is extra."

Doorlopende leerlijn muziek

De jongste telg op het gebied van digitale methodes verscheen vlak voor de zomer: *MusicaTorium*. Dit wordt een doorlopende leerlijn voor groep 1 tot en met 8. De methode is ontstaan vanuit een project enkele jaren geleden voor basisscholen, muziek- en amateurverenigingen. Dave Ververgaard, werkzaam bij Art4u Kunsteducatie als docent elektronische toetsinstrumenten en ontwikkelaar: "We hebben destijds een spannend verhaal verzonnen over Tinus Toekomst, waarin we kinderen via een tijdmachine kennis lieten maken met muziek, van Mozart tot DJ Armin van Buuren. Die lessen werden gegeven door acteurs in de klas. Kinderen reageerden hier zo enthousiast op, dat we graag verder wilden met dit concept. Maar telkens acteurs inhuren was veel te duur."

Oorspronkelijk ontstond toen het idee om dvd's met muzieklessen te maken. Maar daar stapte de ontwikkelaars snel vanaf. "In een online omgeving kun je veel sneller aanpassingen doen. Ook wilden we er graag een leerlingvolgsysteem aan koppelen."

"We vragen aan leerkrachten om actief mee te doen en zo de kinderen te stimuleren."

MusicaTorium bestaat nu uit 25 lessen voor de groepen 1 tot en met 5. Elke les begint met een spannend verhaal, waarin kinderen een lied aanleren en kennis maken met de grondbeginselen van muziek zoals ritme, hard/zacht, langzaam/snel, hoog/laag et cetera. Voor de onderbouw zit er muziek en beleving in verwerkt. Ververgaard: "Voor kleuters is beweging een zeer geschikte manier om muziek te beleven."

De leerkracht hoeft geen ervaring te hebben, de les wordt gegeven op het digibord door professionele muziekdocenten.

Kinderen aan de slag met *MusicaTorium* (foto: Erik Mooi).

“We vragen wel aan leerkrachten om actief mee te doen en zo de kinderen te stimuleren.”

Leerkrachten die zelf affiniteit hebben met muziek kunnen lesbrieven downloaden voor meer verdieping. Daarnaast kunnen leerlingen op school of thuis opdrachten maken of de filmpjes nog eens terugkijken. Zo kunnen ze ook thuis met muziek bezig zijn en de school kan de betrokkenheid van de ouders bij het onderwijs stimuleren. Ververgaard: “We hebben een *serious game* ontwikkeld. Als leerlingen de opdrachten en de toets goed hebben gemaakt, mogen ze door naar het volgende level.”

Dit schooljaar starten 35 scholen met *MusicaTorium*. De komende drie jaar wordt ook voor de andere klassen materiaal ontwikkeld. Daarnaast gaat Ververgaard kijken of er apart materiaal voor het speciaal onderwijs ontwikkeld kan worden. Verder zijn er lesbrieven toegevoegd waarmee amateurverenigingen kunnen aansluiten bij de methode.

Kortom, de makers van de digitale methodes hebben ambities genoeg. En dat terwijl er al veel beschikbaar is: je kunt het materiaal gemakkelijk aanvullen, feedback van gebruikers verwerken, geluid en bewegend beeld toevoegen, beeld groot vertonen en leerkrachten ondersteunen die zelf geen ervaring hebben met cultuuronderwijs of daar onzeker over zijn. Daarmee zijn de voordelen evident.

Meer informatie

Laat maar zien

Mech Benjaminsen
Kosten: 120 euro per school per jaar,
exclusief eventuele bijscholing
www.laatmaarzien.com

DramaOnline

Eva Mesman
Kosten: schoolabonnement: € 0,69 per leerling per jaar
of persoonlijk abonnement € 24,75 per klas of € 31,75 per
combinatieklas.
www.dramaonline.nl

MusicaTorium

Dave Ververgaard
Kosten: € 4,95 per leerling per jaar.
www.musicatorium.nl

Alle (digitale) lesmethodes voor
de kunstvakken:
www.cultuurplein.nl/digimethode